

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz u. Nr. 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 266.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp, rostită la deschiderea Sinodului eparhial din anul 1912.

Hristos a înviat!

Dlor Deputați!

S'a mai incheiat un period de ani din viața constituțională a bisericii din metropolia noastră ortodoxă răsăriteană din Ungaria și Transilvania, și întrând astăzi într'un nou period de viață și activitate sinodală, period precedat de alegeri nouă, pentru ajungerea scopului determinat în legea noastră organică, ochii credincioșilor acestei eparhii sunt ațintiți spre centrul și locul, unde ne aflăm întruniți în aceasta adunare bisericască întocmai, precum ochii clerului și ai poporului din diecezele surori sunt ațintiți spre centrul eparhiei căreia aparțin.

Și aceasta interesare vie a eparhiților nostri este precât de justă pre atât de naturală, nu numai pentru că ea emanează din bucuria libertății de întrunire, — de care drept se bucură biserica noastră astăzi sub scutul și ocrotirea legilor statutului nostru, dar ea emanează și din sentimentul datorinței, ce se impune fieștecărui eparhiot: de a cunoaște scopul și interesele bisericii sale și cunoscându-le să-le promoveze cu toată căldura dragostei sale creștinești, întocmai precum stăruie la promovarea scopurilor și intereselor sale particulare, la ale casei și ale familiei sale proprii. Și aceasta cu atât mai vârtos, cu cât fieștecare credincios știe, precum și trebuie să știe, că din furtunile viforoase, ce s'au descărcat asupra fericțiilor nostri străbuni în cursul veacurilor, singura moștenire strămoșească ce ni-a rămas este: biserica noastră națională, în care ni-s'au păstrat cele mai scumpe tesaure, celea mai alese și mai valoroase mângăritare: limba și legea strămoșească cu atributele și caracterele ei nedespărțite: credința neclătită și supunerea omagială cătră înaltul Tron și paralel cu acestea: jertfirea pentru locul unde ne-am

născut și unde trăim, de care loc ne alipim cu toată căldura dragostei cetățeanului credincios patriei sale.

Tocmai de aceea, când ne cugetăm la sublima misiune a bisericii noastre, care este; răspândindea în măsură tot mai mare a lumii și a culturii religioase-morale în popor; când ne cugetăm la adevărul, că scopul măreț al acestei misiuni este apropierea tot mai mult de perfecțiune și prin perfecțiune de bine și fericire, scopul suprem al omului pe pământ: cine n'ar înțelege și cine ar putea înăduși bucuria unui arhiereu în momentul, când se vede încunjurat de reprezentanții acestui scop măreț și sublim, scop urmărit de biserica noastră vie, de clerul și poporul ei credincios în toate timpurile și în toate acțiunile lui.

Și tocmai de aceea, după ce în persoanele Domniilor Voastre Dlor deputați vechi și noi, am bucuria a saluta asemenea reprezentanți legali, tot atâția fii și apărători devotați ai bisericii, nouă iubiți eparhioti, veniți aici din apropiere și din depărtare cu scopul și tendința, că în puterea mandatului primit dela alegători, să mă sprijiniți în conducerea năii bisericii noastre spre limanul dorit, cum aș putea da mai potrivit espresiune bucuriei, ce cuprinde sufletul meu în acest moment, decât să vă întimpin cu salutul de biruință „*Hristos a înviat*” cu acest salut de mângăiere și întărire a nădejdei binelui, cu care se întimpină credincioșii sfintei noastre biserici, din ziua prea lumnatei Învieri a Dlui până în ziua măritei Sale Înălțări la ceriu.

Cugetându-ne acum, că întrunirile noastre în adunări bisericesti, în sinoade și congrese nu sunt însuși scopul ci numai mijloc la ajungerea scopului sublim și măreț urmărit de biserica noastră, nouă reprezentanților ei legali, nouă apostolilor ei de acum, chemați a luora cu vreme și fără vreme la conzervarea și dezvoltarea naturală și sănătoasă a așezămintelor ei religioase-morale și culturale, ni se impune sfânta datorință de a folosi cu plăcere și bucurie acest mijloc, deosebi acum în timpurile acesteia de ispită.

bate la ușă și află intrare nu numai la o parte a poporului din pătură de jos ci durere, și la unii dintre cărturarii noștri și chiar și la de aceia, cari se pretind a fi chemați și chiar îndreptățiți a da directivă vieții noastre publice bisericești, și care indiferentism se manifestă nu numai prin necercetarea bisericii în Dumineci și Sărbători, nu numai prin întrelăsarea împărtășirii lor cu sfintele taine ca și daruri ale ei, ci și prin răceala sentimentului jertfei de bună voie pentru biserică și instituțiunile ei religioase-morale și culturale, fără să-și deie seamă unii ca aceștia, că biserica noastră națională ne este tot atât de scumpă și prețioasă și nouă celor de acuma, cum eră și părinților și străbunilor noștri și cum ne eră tuturor și în timpul nu tocmai îndepărtat, când și inteligenții cercetau biserica împreună cu poporul de rând în Dumineci și sărbători, cum cercetează alte neamuri și acum bisericile lor, cinstesc așezămintele lor, pe care bază aceștia se și bucură de cinste deplină din partea celor de o limbă și de o credință cu ei.

Am atins acestea aparițiuni triste și până să urmeze rapoartele generali și speciali cu iconă stărilor din eparhie, în care iconă sunt indicate succesele ajunse și piedecile, cari înapoiază și împedecă progresul în măsura reclamată de trebuințele vieții noastre religioase-morale și culturale economice.

Spre orientarea Ven. Sinod mai ating și aceea, că afacerea regulării salariilor învățătoarești cu ajutoriu de stat, afacere care ne-a preocupat atât de mult, este în curgere progresivă, rezoluțiile la cererile susținute și ajustate în răgulă, deși încet urmează succese.

Nu pot intrelăsa nici faptul imbucurător, că Inaltul Guvern, constatând necesitatea de a se da creșterii religioase-morale o mai mare importanță, a luat inițiativa pentru regularea chestiei de catehizare la toate școlile medii, și din bugetul statului ne-a făcut și nouă parte mai mare de ajutoriu decât în trecut și anume în măsura, încât cu diferența ajutoriului obținut am ajuns în poziția dorită de a putea propune ameliorarea și regularea salariilor profesorilor dela institutul nostru pedagogic-teologic și a funcționarilor dela Consistorul din Arad.

Dar dupăce nici acest ajutoriu nici mijloacele actuale ale diecezei nu sunt de ajuns pentru prevederea și a altor trebuințe tot atât de ardente, cum se decretase regularea salariilor de sub întrebare, mă cred indatorat să atrag și din acest loc binevoitoarea atențiune a Veneratului Sinod asupra Raportului special a Consistorului nostru

arădan în chestia sporirii venitelor fondului general, fără de cari nu putem corespunde postulatelor legii de instrucțiune și nu putem impopula institutul în măsura reclamată de trebuințele instrucțiunii și a prevederii trebuințelor vieții religioase a credincioșilor.

După toate acestea, implorând și din acest loc darul și binecuvântarea cerească asupra noastră și asupra lucrărilor noastre, precum ne-am rugat și în sf. biserică, — declar sesiunea ordinară a Sinodului nostru eparhial convocată pe ziua de astăzi de deschisă.

Educația

în lumina problemelor ei fundamentale

De V. Simiganoschi.

—Urmare—

III.

Resumatul relevărilor croite și întemiete pe baza legilor eterne, după cari creatorul a instituit biologia fizică și sufletească a omului, ne duce la cunoștința adevărului indiscutabil, că instrucția nu are să spui cuiască materialul disciplinelor nici nu are să dea numai spoială esterioră de cunoștinți, ci după principiul „non multa sed multum“ că are datorința, să pătrundă în adâncul vieții sufletești.

După ce am arătat, care instrucție e rațională și care e irațională, voiu îndegeta, cum speciale discipline sunt de tratat și cum ele de facto se tratează. *Limbile clasice* și cele moderne, oferă un material de studiu foarte folositor pentru o cultură solidă, când acesta nu se mărginește numai la gramatică și lexicon, ci cu aceste cunoștinți pătrunde și în viața și în geniul respectivelor popoare, spre a cunoaște felul lor de gândire, simțire și vorbire. Aceasta aprinde fundare aduce cu sine o aprețiere obiectivă a acestor popoare studiate pe baza graiului, fiindcă el e oglinda vieții și cea mai fidelă manifestare a firei și culturii omenești. Cine a petrecut aceste studii, va conștientiza că întreaga filologie, cum ea se tratează, culminează mai mult în gramatica moartă și în vocabularul secolului decât în cunoștinți generale, cari sunt scopul principal al studiului.

Lipsind aprețierea obiectivă se ivește foarte les subiectivitatea, care dă naștere la diverse apucături stricăcioase, cum e fanatismul național, disprețul ura față de alte popoare. Unde rămâne umanitarismul pentru care se fac studiile clasice? Unde e răsplătire pentru o trudă atât de îndelungată? Îngropate sunt formalismul dăunăcios, care face, că rostul rațiunii al moralei e ca glasul celui ce strigă în pustie.

Geografia are de scop, să arete, că omul în celelalte țări, în graiul și chiar în felul său este un produs al referințelor dependente de pământ pe care trăiește. Aceste cunoștinți aduc cu sine o conștientizare în cauzele eficiente ale deosebirilor și calităților etnice, ridică în relief meritele și justifică scăderea diverselor popoare, ca pe această bază să ne formăm vederi obiective despre valoarea lor în specie și omului în genere. Lumina câștigată din acest studiu al geografiei adaugă și ne multiplică cunoștințele născute din studiul limbilor. Astăzi geografia se ocupă numai de ape, munți, cifre, etc. și popoarele le tratează

ca cum ar fi niște mușinoaie pe un fanaț, deră în raportul adânc al omului cu pământul prea puțin se aprofundează. Tot ce face, e că suferă a fi tratată superficial în istoria universală ca disciplină auxiliară. Deaceia că unul din cele mai frumoase studii ea se bucură de prea puțin interes.

Fizica și istoria naturală Intregindu-se reciproc ne conduce la cunoștința, că tot ce este în lume, e cauzat de cauze premergătoare, că toate ființele și fenomenele sunt puse pe crângul unității finalității și armoniei din ordinea naturală. În continuitatea acestor adevăruri cunoscute ni se înlesnește priceperea, de ce omul în toate ale sale e fătu pământului și de ce manifestarea sa intelectual-morală variază după deosebirea referințelor date. Dacă studiul limbilor și al geografiei ne servește cu date concrete, fizica și istoria naturală ne dă explicația lor cauzală, din care cunoaștem, că omul e o creațiune providențială, menită să prefacă prin muncă pământul în eden de cultură.

Cum se tratează aceste discipline știm toți. Formule, teorii și descrieri seci, fără rost instructiv, fac tot conținutul și metoda lor. În loc să contribuie la împăcarea credinței cu știința, ele mai vârtos se silesc a lărgi prăpastia nenorocită.

Istoria naturală ne deschide cartea vieții, ca în dansă să cetim, cum legile ordinii naturale se validează în viața și manifestatia diverselor popoare. Ea ne învață a cunoaște trecutul spre a-l folosi în prezent pentru un viitor fericit. Tablourile ei ne arată dezvoltarea popoarelor postulată de imperativul natural al conservării și perpetuării, ne aduc exemple de virtuți și slăbiciuni, de grandiozități și bagatele, ca să cunoaștem calea progresului și a decadenței și din aceste date să tragem folos educativ. Analog cum fizica și istoria naturală e codice de legi ale naturii privite din prezent, istoria universală sancționează validitatea lor în trecutul îndepărtat. Natura ne revelează în prezent prin fenomene fizice, iară în trecut prin evenimentele istorice din viața omenimei. Amândouă sunt pentru om codice de educație, una originalul alta comentariul. Una ne arată calea și mijloacele, alta progresele culturii prin munca omului.

În tratarea de azi a istoriei datele cronologice, personajele marcante, și osemintele sunt întregul conținut deșirat. Necusul cauzal fiind mai adânc de litera manualului limitat, rămâne ascuns, ca și problema, cum și sub cari cauze și împrejurări popoarele și-au făcut drumul lor de progres sau de decadență.

Deși istoria e mentorul cel mai espert al politicii, ea totuși cel mai puțin o consultează, de aceea politica în lume nu e mai puțin bazată decât politica modernă de interes și oportunitate, nimica nu aduce în viața stricăciune ca o politică condusă de capriciile prezentului și oarbă pentru validitatea legilor sociologice și indeplinite în trecut.

E ridicul cu câtă cerbicie și credință de dogmă în unii docenți la diverse teorii, fără să-și dea samă că peste puțin pot să cadă, cum teoria ptolomaică sau cea năruit cu toată recunoștința ei de dogmă și inquiziția bisericeii latine contra lui Copernic și Galilei. Săne o ține martirilor de știință, care pe veci pătează tronul bisericeii, este sămânța roditoare, din care au răsădit antiluptătorii adevărului și biruitorii triumfători ai formelor ocupației subiective.

Cauza astorfel de fenomene sinistre e iperaccentul dogmaticist, care nu admite nici o discuție, ci ține în bisla principiul „magister dixit, ipse dixit“, crede că nu cearcă. Aceasta robie intelectuală se esplice

numai din studiul mecanic fără de gândire, fără de controlă, fără de socotință proprie. Cea mai mare anomalie e, că cei mai mulți așa intelectuali din nepuțință, să se folosească de sine, ei preferă a gândi cu capul altora și deși cred în *mortalitatea sufletului lor* propriu, totuși toriile admise dela alții le țin de nepe-ritoare, pentru că nefiind deprinși a-și înavuși știința prin proprie gândire ei știu numai ceea ce au învățat dela alții.

Aceasta scădere regretabilă tradiționată din neam în neam e cauza, pentru care disciplinele nu se tratează după meritul lor cultural în raportul lor de tangență cu fiecare pentru sine și de tot superficial, o tehnică didactică, care spicuind numai datele esteriore, adevărata știință adâncă o lasă se înțeleneze fără de folos educativ.

Luând în considerare unitatea aparatului de gândire, unitatea stăruinței și necesității omenești și a legii sub care trăim toți pe acest pământ, toate aceste discipline științifice nu sunt decât produsele legilor naturale îndeplinite în viața corelată a macro și microcosmului și statorite în anumite forme de geniu omenesc, care în munca culturală a făcut cunoștința cu elementele lor. Cu un cuvânt scurt zis ele nefiind alta, decât cunoștința omenimei câștigată în lupta vieții, nu ar fi tratate ca colonii izolate ci ca un unic popor intelectual, ca o pânză deasă țezută în urzeala vieții omenești. Numai din o astfel de didactică rezultă gândire, pricepere, cultură și educație adevărată. Negreșit că aceste fire comunicative se cer întinse succesiv despre puterea și capacitatea elevilor mai scurte sau mai lungi cătră adâncul științific, ceea ce se poate fără a întinde prelegeri enciclopedice de ținoare academică și e de folos, pentru că deșteaptă deosebit interes și pricepere de viață. Resumând relevările aduse despre hrana, munca și hodina intelectului omenesc supus instrucției, subliniez, că toate aceste trei postulate cer o îndestulare corelată, armonică și educativă, pentru că totdeauna și în toate referințele, educația intelectual-morală are să fie alfa și omega, începutul și sfârșitul scopul și ținta tuturor instituțiilor culturale. Tot ce nu rostează o educație sănătoasă, e fără de folos și în continuitatea consecvențelor stricăcioase, cum pământul nelucrat bine produce spini și se sălbătește.

II. Voința.

În relevările aduse la partea generală am subliniat faptul metafizic, că *voința e o forță oarbă* instituită, se întrefie instinctul de conservare și perpetuare a tuturor domeniilor naturale. Ca una și aceeași în natura anorganică o aflăm ca gravitație ramificată în diversele forțe fizice. În firea vegetabilă ea e cu forță vegetativă, iară în domeniul zootic ca principiu de viață fizică. Dacă susțin, că voința e o forță oarbă subsistentă întregii naturi, o fac din următoarele temeieri:

În ceea ce privește partea formală a numirei potrivită mai mult la om decât la celelalte firi mă folosesc de acest termen, pentru că la lipsa altuia ar exprima noțiunea în toată periferia ei și în toată pregnanța cerută de înțelesul clar, cuvântul *voință* înseamnă o stăruință pozitivă, motivată, cu o direcțiune și o țintă fixă, cum o aflăm în viața naturii ca principiu metafizic. Dacă o numesc *oarbă*, o fac din motiv, că ea nu lucrează după capul ei propriu, ci e numai un mijloc neconștient, instituit în planul cosmic de o rațiune superioară, numită în teologie *Dzeu* iară în filozofia naturii *spirit universal*.

Pecând în natura vegetabilă și în cea anorganică ce lucrează după planul etern al creatorului, în viața intelectuală și în cea morală ea e supusă intelectului omenesc, care are s'o conducă întocmai așa cum șoferul direge automobilul său călărețul armăsarul său. Toate greșelile și păcatele omenești sunt analogii ale incidentelor catastrofale întâmplare din neprecauțiunea celor ce au atribuția să direagă mașina oarbă sau animalul nerațional. Privind lucrul mai de aproape, nu se poate trece cu vederea un raport de antagonie dominant între partea intelectuală chemată a stăpâni și între cea oarbă instrumentală menită să fie stăpânită. (Rom. 7. 23).

(Va urmă.)

Adunarea generală a fondului preoțesc al diecezei ort. rom. a Aradului.

La 31 Martie 13 April 1912 s'a ținut adunarea generală a fondului preoțesc pentru ajutorarea preoției ort. române din dieceza noastră, sub prezidiul Prea Sfinției Sale Domnului episcop Ioan I. Papp, fiind prezenți 37 preoți reprezentanți ai preoției diecezană. — Întrând Prea Sfinția Sa în Sala de ședință a Conzistorului nostru, la ora 10 a. m. unde preoții erau deja adunați, ca dintr'o singură inimă au izbucnit uralele de „să trăiască“ la adresa bunului arhipăstor, — la ce P. S. Sa a răspuns, zimbînd, „Hristos a inviat“, semn, că a înțeles inimile preoției și a răspuns, cu bunăvoință ce-l caracterizează. Numai decît ocupând locul prezidial, Prea Sfinția Sa deschide ședința, prin o cuvîntare avîntată, după care se purcede la constituire, alegându-se de notar părintele referent al fondului Florian Roxin; bărbați de încredere: Vasilie Beleş și Traian Vătan. — 1.) Întrînd în ordinea de zi, comisia își prezintă, raportul, din care rezultă următoarele:

Starea fondului la finele a. 1910 a fost: 1,334.847 C. 81 f.
Întrate, în 911: 1.716.238 C. 38 f.

De tot: 3,051,086 C. 19 f.

Erogațiune în 1911: 1,637.056 C. 21 f.

Starea fondului la 31 Dec. 1911 . 1,414.029 C. 98 f.
Față de a. 1910, rezultă un escedent de: 79.182 C. 17 f.

2. Adunarea generală exprimă mulțămîntă Ven. Conzistor pentru sollicitudinea dovedită la încassarea pretenziunilor curente și restante și peste tot la administrarea conștiențioasă a fondului.

3. Comisiunea propune și adunarea generală primește, ca pe prima lunie fiecare preot să primească libelul de taxe, în care să se inducă prescrierile taxelor pe toți anii de serviciu, solvirile efectuate și restantele.

4. Comisiunea propune și adunarea generală primește, ca pe proxima sesiune să-se prezinte o socoată detaliată despre valorizarea bunului din Sămpetru.

5. Se aproabă preliminarul fondului pe 1912, anume:

Venite: 262.972 C. 30 f.

Spese: 147.118 C. 74 f.

Venit curat: 115.673 C. 56 f.

din care conform § 44 din Statutele fondului, ajutorul pentru preoți, văduve și orfani este 80,971 C. 48 fil. restul se va capitaliza. Ajutorul pentru preoți și orfani pentru anul 1912 e mai mare cu 4265 C. 71 fil. decît în anul trecut.

6. Se propune și din partea adunării generale se primește ca la proxima adunare comisiunea de

cinci să elaboreze un proiect de regulament pentru administrarea fondului preoțesc.

7. În urma introducerii părintelui Fabriciu Manuilă în postul de protopresbiter al Lipovei, Venerabilul Conzistor din Arad a introdus prin ord. Nr. 6744/911 de referent provizor al fondului pe parohul Florian Roxin din Lipova. Adunarea ia cu plăcere la cunoștință această instituire.

8. La dorința adm. cassei consistoriale din Arad de a se face încassările taxelor de membrii, numai prin administrațiunea cassei consistoriale din Arad, comisiunea face propunerea să-se susțină praxa de pîn'acum.

9. Să propune și se primește onorar pentru canceliștii conzistoriali în suma de 600 cor.

10. Espirînd mandatul comisiunei de 3 pe baza § 42 lit. b) comisiunea propune iar adunarea declară de aleși pe următorii: Ioan Georgia, protopop, Borosineu; Andreiu Horvath, paroh, Oradea-mare; Traian Vătan, paroh, Arad; Ioan Cimponeriu, paroh, Lipova; Gheorghe Tocitu, paroh, Călăcea.

Exhaustivă ordinea de zi, Prea Sfinția Sa Di Episcop diecezan, încheie adunarea generală prin o prea frumoasă vorbire.

Din cuvîntarea plină de învățăminte fiecare preot, care a fost de față a putut duce acasă bogată merinde sufletească. Este datoria fiecărui reprezentant, ca se spună preoților de-acasă, că Prea Sfinția Sa este supremul paznic al fondului preoțesc, îngrijindu-se, în deosebi, de văduvele și orfanii preoților, avizați la ajutoarele fondului diecezan.

A. M.
raportor.

Ce scop a avut Pestalozzi, dînd la lumină opera „Leonard și Gertruda“ și dacă opera aceasta are vre-un folos real pentru școală și familie?

— Urmare. —

Partea a III-a din „Leonard și Gertruda“ a fost publicată în primăvara anului 1785. Într'aceasta, Pestalozzi ni se înfățișează ca un reformator. Dînsul cere cu accente puternice reformarea mai întîiu a școlii și apoi a bisericii. Spre a schimba fața școlii, trebuie neapărat a reformă pe învățător; ceea ce și face Pestalozzi în această a III-a parte a cărții, înlocuind în pieză pe dascălul din satul Bonnal cu un bătrîn, fost locotenent de armată, în care ușor se întrevede chiar autorul piezei; iar pe Gertruda o înlocuiește la școală, cu buna Margareta — un model de institutoare.

Învățătorul cel nou poartă în pieză numele Glîphi, care are de colegă și ajutoare pe harnica Margareta sub direcția pioasei Gertruda. Acest personal didactic cu totul reformat se instalează, în ochii lui Pestalozzi, în noua școală din Bonnal.

Locotenentul Glîphi conduce învățămîntul și menține disciplina părintească, dar serioasă și fermă iar Gertruda, văzînd aspectul cel nou al școlii, răspunde: „Eu socotesc, că ceea ce se poate face într'o familie cu 7-10 copii, tot așa de bine se va putea face și într'o școală cu 40 copii“¹⁾.

¹⁾ De notat este faptul absolut constant, pînă în zilele noastre, că regulamentele școlilor elvețiene prescriu numai de elevi de fiecare clasă. Ar fi credem momentul ca și autoritatea noastră școlară superioară să se inspire dela marele pedagog Pestalozzi cu privire la populația școlară!

Gertruda, după ce a prezidat în această parte a romanului la primele instalațiuni ale școlii celei noi, e înlocuită de autor cu tânăra Margareta, în calitate de învățătoare — ajutoare a directorii Gertruda. Margareta conduce clasa de fete la scriscitură și socoteală, iar directoria la menaj și la lucrările casnice profesionale, proprii fetelor: la cusut, filat, florărie, gospodărie și cânt.

Pestalozzi consacră în cartea a III-a, numai lui Glüphi vre-o 7—8 capitole, spre a stabili ordinea, curățenia, disciplina sufletească și punctualitatea, ca și supunerea și asiduitatea în ocupațiunile zilnice ale școlărilor noi și cu totul reformatei școlii din satșorul Bonnal.

Toate aceste eforturi de reformă școlară nu sunt în mintea autorului nostru predilect decât niște dulci și scumpe reminiscențe asupra școlii sau instituției sale din Neuhof; căci iată cum ne zugrăvește însuși Pestalozzi lucrul acesta într'un întreg capitol din partea III-a cărții „Leonard și Gertruda“.

„Locotenentul, având pe suflet grija de a se ocupa de inima copiilor, totodată dânsul se îngrijea și de mintea lor, adevărat căută ca tot ce le intră în cap să fie așa de lămurit și vizibil, întocmai cum e luna depe cer pe o noapte senină“.

„Mai întâiu de toate el învăță sau obișnuia pe copii a vedea și a auzi bine, exercitând mereu într'înșii bunul lor simț natural, ce există în fiecare om“. A vedea bine și a auzi totul, acesta este primul pas spre înțelepciune în viață“!

Pastorul parohiei și al bisericii din Bonnal, îndată ce vede reforma săvârșită de Glüphi, în școala cea nouă a parohiei sale, se simte cuprins de o vădită emulație; căci în capitolul XVIII se poate citi un dialog foarte curios și fermecător totodată, între pastor și locotenentul institutor, din care măiestrul Pestalozzi scoate concluzia următoare: pastorul își schimbă caprin minune și dânsul modul de a vedea și de a purta cu parohienii săi: nu mai vrea ca să le facă predici, cum obișnuise până aci, timp de aproape 30 de ani; nu mai vine ca să predea catehismul elevilor din școala satului, ci începe arși sfatul pe toți parohienii numai și numai prin exemple morale, luate din viața de toate zilele a sătenilor.

Caracteristic e aici faptul că Pestalozzi, om foarte religios, face ca preotul să cedeze pasul institutorului în cultura și educația poporului laic, subordonând pe pastor învățătorului public Glüphi.

De unde, putem afirma că într'o operă de reformă socială, ca cea întreprinsă de Pestalozzi în cartea III-a „Leonard și Gertruda“, inițiativa nu trebuie ca să aparțină bisericii, adevărat clerului, care, în atare caz, nu trebuie să aibe decât un rol auxiliar, renunțând la formalismul pur dogmatic, spre a infiltra în inimile membrilor societății mai mult morala mesianică; iar dascălul trebuie să lucreze cu înțâietate asupra inimii și minții tinerimii, mână în mână cu preotul.

Din punctul de vedere al stilizării, această a III-a parte a operii noastre este inferioară primelor 2 părți cercetate deja, după cum însuși autorul o declară într'o scrisoare trimisă primului ministru al Austriei, Zinzendorf, căruia Pestalozzi îi face propunerea, că ar dori din toată inima, ca să vină la Viena spre a reformă învățământul monarhiei, dacă i-s'ar pune la dispoziție autoritatea și mijloacele necesare. Pestalozzi are vie, în memorie, aci, misiunea dată lui Comenius (predecesorul său) de către principele Racoczi, guvernatorul Transilvaniei.

Partea a IV și ultimă a operii „Leonard și Gertruda“, care în întregime e o operă eminentă de reformă socială a apărut în anul 1787 și e socotită, din toate punctele de vedere, ca cea mai slabă, față de celelalte 3 părți precedente, despre care ne-am lămurit, socotesc, în cele mai sus arătate. Într'ansa, ca și'n partea a III-a, autorul pledează publicului pe un ton mai violent și totdeodată și mai patetic propriu-dorință, ca să nu zică tocmai ambițiune, în care își vâdește dorințele sale ca om și ca reformator. El insistă aici din răspuseri ca să fie chemat la Viena de către Leopold de Toscana, care în anul 1790, ocupă tronul Austriei, urmând fratelui său Joseph și, în care scop scrie de nou cancelarului Zinzendorf, ca să mijlocească pe lângă M. S. Impăratul Leopold spre a fi chemat la Viena, ca să-i dea conducerea învățământului, în statele Austro-Ungariei.

Zinzendorf, se vede, din motive politice șoviniste, abia după 7 luni îi răspunde, că având în vedere starea spiritelor din monarhia habsburgică, M. S. Impăratul, cu regret, se vede nevoit a renunța la îndeplinirea dorinței marelui pedagog elvețian.

La primirea acestui tardiv și negativ răspuns, bunul și marele Pestalozzi e cuprins de accese de mânie și de desperare, în nestatornicia acțiunilor omenesti și se pune de concentrează cele patru părți ale operii sale „Leonard și Gertruda“ în trei volume deosebite în loc de patru, ca mai înainte.

Astfel apare la Zürich, la librăria editoare Zeigler, în 1792 într'o ediție nouă, revăzută și completă, dar mult mai rețușate, opera sa socială sau mai bine zis romanul „Leonard și Gertruda“. Faptul acesta a ispitit pe unii istoricografi, mai de a doua mână ai lui, Pestalozzi, ca să considere această refacere ca o parte nouă a V-a, mai prescurtată din „Leonard și Gertruda“. *Printr'această refacere aproape radicală, opera de care ne preocupăm, mai mult a pierdut, decât să câștige, din valoarea ei primitivă.*

Între 1790 și 1791 intervine în familia pedagogului nostru o schimbare; fiul lui Pestalozzi, Jacques, se stabilește pe domeniul părintesc dela Neuhof, și aci, deși făcuse după cum am zis, oarecare studii de comerț în Basel, nu se apucă de nimica, ci stă pe lângă părinți, ducând o viață absolut pașnică. În 14 Octombrie 1790, Jacques Pestalozzi se căsătorește cu Anna Madeline Fröhlich, fiica pastorului din Brug și după câțiva ani devine foarte debil și bolnăvicios, probabil fizic, așa că în 1801 moare unicul fiu al pedagogului nostru, lăsând după dânsul 2 copii: o fetiță Mariana, care n'a dăinuit decât vre-o 6 ani după tată-său și un băiețel Gottlieb, singurul descendent al marelui pedagog, care a purtat marea sa nume cu oarecare vrednicie în lumea celor vii, sub toate raporturile, și al cărui fiu, Charles Pestalozzi, a ajuns un geniu militar, care a fost celebru colonel și profesor de universitate în patria sa natală, orașul Zürich.

Părinții defunctului Jacques Pestalozzi, plini de amărăciune, după unicul lor fiu, se hotărăsc ca să părăsească scumpul lor Neuhof. D-na Anna Schultes-Pestalozzi întreprinde pe la cunoștințele sale din lumea aristocratică dese și prelungite călătorii, iar eroul pedagog, autor al romanului „Leonard și Gertruda“, întreprinde o lungă călătorie mai întâiu prin Germania și apoi prin Franța, făcând cu această ocazie cunoștință cu lumea înaltă, sau cu păturile conducătoare, dintr'aceste 2 mari state ale Europei.

Așa, în Germania face cunoștință și leagă strânsă prietenie, bazată pe afecție și admirație, cu Fichte,

cu marele Kant Schiller, Goete, Klopstoc, Herder, etc., cari în unanimitate îl admiră pentru opurile sale de educație populară și învățământ elementar, încât Fichte în 1807, într'un discurs către națiunea germană, aduce un călduros omagiu lui Pestalozzi pentru metodele sale ingenioase de învățământ și pentru operele sale de educație socială reformatoare; iar în Franța Pestalozzi este foarte bine primit de către marele cuceritor al lumii și geniu militar universal, Napoleon Bonaparte, și Academia din Paris îi decerne titlul de cetățean francez, odată cu „Legiunea de onoare”.

Pestalozzi după aceste vizite și admirațiune mondială, s'a pus de a scris și un tratat filozofic, intitulat „Mes recherches sus la marche de la nature dans le développement du genre humain”. „Cercetările mele asupra mersului naturii în dezvoltarea neamului omenesc”, în care încearcă ca să explice contradicțiile constatate în natura omului, în care autorul distinge 3 părți deosebite, cari fac din om o ființă triplă: omul animal, omul social și omul moral.

La 1800, Pestalozzi, încărcat de gloria și omagiile de admirație ale oamenilor din fruntea culturii din aceea vreme și chiar a capetelor încoronate, își deschide institutul dela Bourgdorf, într'un vechi castel dăruit de către guvernele din Berna și Lausanne. Aci Pestalozzi, mănât de o vocațiune divină, după aproape 30 de ani, și din culmea gloriei de scriitor și reformator, se întoarce și-și reia nobila și umila ocupație de învățător, spre a-și pune în practică ideile sale sublime de creator și reformator al metodelor de învățământ și de educație elementară. Aci la Bourgdorf, și mai ales la Stans în mijlocul orfelinilor, își reincepe cariera de apostolat, practicând cu o asiduitate, și ingenuozitate, asemenea lui Hristos, ideile scrise în cartea „Comment Gertrude instruit ses enfants” publicată sub formă de epistole către Gesner. La Bourgdorf, la Stans, ca și la Jverdon, Pestalozzi avea să-și continue și să aplice sub ochii săi metoda și procedurile sale de învățământ scrise, după cum zisei, în opera sa metodologie generală și specială.

Această operă am studiat-o și comentat-o timp de un semestru școlar ca student la universitatea din Lausanne între 1893—1896, alături de cealaltă „Leonard și Gertruda”, sub direcțiunea ilustrului meu profesor Francois Guex. Din analiza amănunțită a celor 14 scrisori din care se compune opera: „Cum Gertruda își învătă singură copiii săi”, am văzut și priceput că Pestalozzi își desvâluește întreaga sa metodă de predare, alături de ideile sale despre educația fizică, morală și intelectuală. Opera aceasta a fost considerată ca o a cincea parte din romanul „Leonard și Gertruda”, pus în discuția cercurilor noastre culturale. Totuși, trebuie să recunoaștem că această operă de metodologie, afară de titlu, în care „Gertruda” nu figurează decât pur și simplu ca un nume, nu poate fi socotită întru nimic absolut, ca făcând parte, ori continuând romanul nostru de reformă socială, de care ne preocupăm aci.

În 1801, tânăra noră a lui Pestalozzi vine din Neuhoft, împreună cu fiul ei Gottlieb, nepotul lui Pestalozzi, să stea cu socru-său în institutul din Bourgdorf și i-se dă direcțiunea domestică a institutului.

Aci, în cursul anului 1803, Pestalozzi dăte la lumină următoarele cărți elementare: *Livre des mères* ou directions pour les mères, apoi *ABC de l'intuition* sau învățământul intuitiv, care a rămas neisprăvită și în fine un opuscul intitulat: „Enseignement d'un père, sous formes d'explications morales du vocabulaire și *Mon testament envers mes élèves*”. Apoi în februarie 1804, orașul Jverdon îi dăruie și puse la dispoziție un vechiu

castel din cantonul Bernei, care servise până aci ca penitenciar. Acestui castel i-se făcure reparațiunile necesare de către comuna Jverdon, transformându-se aproape radical într'o vastă școală cu 3 secții: primară, gimnazială și normală.

Tot atunci veni la Jverdon și D-na Pestalozzi Schulthes, spre a locul lângă soțul său, marele nostru pedagog. Aci Pestalozzi puse soției sale la dispoziție un apartament separat în partea dreaptă a clădirii, unde d-na Pestalozzi își avea menajul aparte, neavând nici un amestec în conducerea și economia domestică a institutului. Totuși era considerată de toată lumea ca regina castelului, zice Ramzauer.

Din când în când, d-na Pestalozzi invită la masă, fie pe câte un profesor din institut, fie vreun elev, ori vreo d-șoară din clasele superioare.

E de notat, că însuș venerabilul pedagog Pestalozzi nu luă masa împreună cu soția sa, decât foarte rar — numai când dânsa îl invită special, sau când el însuș se invită la soția sa, în termenii următori: „Ana, îmi dai voie să prânzesc astăzi cu tine?” De regulă însă, după prânz, pe care Pestalozzi îl luă odată cu elevii, se urcă repede în apartamentul soției sale, spre a luă împreună cafeaua; iar după prânz jucau împreună câte o partidă și apoi Pestalozzi se scohoră în apartamentul de jos, în camera sa de lucru.

Deși ambii soți se prețuiu mult, totuș nu era cu puțință ca să stea împreună mai mul de 20 minute, căci imediat se încingeau între ei o ceartă, care adesea degenera în dispută în toată regula, și deaceea se obișnuiseră a nu petrece mai mult de 20 minute împreună.

Institutul dela Jverdon a subsistat în anul 1805—1825.

De Crăciun și Anul Nou se dedeau în institut mari serbări școlare, care se sfârșiau prin serate cu dans, pe care le deschidea în totdeauna Pestalozzi cu d-na Pestalozzi, dansând primul cadril cei dintâi.

Aceste serbări memorabile se începeau cu imnuri religioase, după care urmă discursul de ocaziune rostit totdeauna de către magistrul Pestalozzi.

În anul 1809, Pestalozzi, descoperind multe și mari neregularități în institutul său, ceru o foarte serioasă anchetă pe care guvernul i-o și trimise la Jverdon.

Din această anchetă au făcut parte: Abel Merian, membru al consiliului federal din Basel, Pr. Gr. Girard, marele pedagog din Fribourg și Frederic Treschel, profesor de matematică la Academia din Berna.

Ancheta dură 6 zile și iată cum se exprimă Pr. Girard asupra lui Pestalozzi personal: „Institutul dela Jverdon numără 165 băieți, din cari numai 78 elvețieni, 87 streini, mai din toate țările Europei, până și de peste ocean și vre-o 25 de d-șoare.

„Această școală model a tuturor celorlalte nu va fi de cât o generoasă idee a lui Pestalozzi în viața sa îngrijorată și plină de trudă: o strălucită idee fără îndoială, ce-i va onora inima și va face ca să-i fie veșnică amintirea. Să știm a da dreptate bunelor intențiuni, stăruintelor și perseveranței sale; să profităm de aceste idei folositoare; să-i urmăm exemplele ce ne-a procurat și să deplângem destinele unui om, care, veșnic contrariat de evenimente, n'a putut isburi ca să desăvârșească aceea ce a voit”.

Institutul numără ca corp didactic vre-o 25 de profesori și profesoare în total, dintre cari 16 erau pensionarii institutului, adecă acolo locuiau și aveau de toate.

„Albina”.

(Va urmă).

Ștef. Kritzescu.

Aviz!

Rugăm pe toți abonații foii noastre și datorații noștri de toate categoriile să ne administreze sumele cu cari ne datoresc, ca astfel să ne cruțe de spesele îmbinate cu provocări speciale.

Cu stimă:

Administrația „Tipografiei și a Bibliotecii Diecesane“.

CRONICA.

Alegeri de preot. Marți în 9 aprilie st. n. a fost alegere de preot în comuna Firighaz tractul Lipovei alegându-se cu majoritatea voturilor absolventul de teologie Alexandru Silaghi; tot atunci s'a ținut și alegerea de capelan în comuna Odvoș tractul Maria-Radna fiind ales absolventul de teologie Ioan Evuțian.

Necrolog. După lungi și grele suferințe, împărțit fiind cu sf. Taină a Cuminecătorei, în 20 martie v. a. c. a răposat în Domnul fostul preot ort. român al Becicherecului-mic, Eutimiu Darabanțiu, în etate de 39 de ani, 14 ai căsătoriei și respective ai preoției sale. Din cauză că era lung timp suferitor, Venerabilul Conzistor din Arad la declarat deficient, încuviințându-i ajutor din fondul preoțesc diecesan; pentru susținere. Răposatul preot Eutimiu Darabanțiu a ținut mult la cinstea neamului preoțesc; a fost întâiul preot dela reînființarea parohiei ort. rom. a Becicherecului-mic, muncind pentru zidirea școlii profesionale, și a noului Sion de acolo. Rămășițele pământești ale răposatului preot s'au așezat spre vecinică odihnă Joi în 22 a. c. după ceremonialul sf. noastre biserici gr.-ort. rom. din Izvin, unde de asemenea se află înmormântați moșul și strămoșul său preot. Îl deplâng întristații săi părinți, socrii, precum și alte neamuri și n. deosebi veghea neclintită la capătul suferințelor sale — credincioasa-i soție Lucreția. Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată! Izvin la 21 martie 1912 s. v. Atanașiu Conciatu, învățător.

Cronică bibliografică

A apărut Nr. 749 „Biblioteca pentru toți“ *Maica Sofia*. Un interesant roman, datorit penei D-lui Theodorian Carada. Este romanul unei fete tinere, care după ce trece prin Sacré-Couer își sfârșește zilele călugărița la Agapia. Romanul conține memoriile Speranței Diaconovici, ajunsă Maica Sopa. Acestea se cetesc cu interes și cu plăcere. În romanul de care ne ocupăm pe lângă descrierea vieții monacale, găsim în câteva pagini icoane din timpul rezelului independenței și a politice provinciale, cari dau scrierii o variație și înlătură monotonia unui roman călugăresc. Prețul 30 bani. De vânzare la toate librăriile din țară.

Adevărata bogăție, sau Împăratul printre săteni, poveste de Ioan Agărbiceanu, cu chipuri de Florea Mureșanu și cu portretul autorului. Cluj, 1912. Prețul 20 fileri. Minunata poveste publicată în N-rul 9 al „Soliei Satelor“ și scrisă de povestitorul nostru iubit Ioan Agărbicean, a plăcut așa de mult, încât mulți cetitori și-au împărțit aceasta plăcere în celea mai calde cuvinte. Acum frumoasa poveste s'a tipărit și

în cărticică, ca sătenii noștri și toți iubitorii de cete, să o poată avea ușor și în o formă plăcută. O carte, care va face cinste oricărei case românești. Foarte potrivită pentru școlari, ca *premiu din privilegiul examenelor*, de aceea se recomandă în atențiunea învățătorilor, directorilor de școli și a iubitorilor de învățătură. — Se poate cere dela redacția „Soliei Satelor“ din Cluj, cum și dela ori care librărie românească. — La comande mai mari se dă rabatul obișnuit librarilor.

Licitațiune minuendă.

În urma ordinului V. Conzistor ort. rom. din Arad Nr. 1429/1912, prin aceasta se publică licitațiune minuendă, pentru zidirea de nou a unei biserici în comuna **Moroda** (Marót cott Arad p. Apatelek) pe ziua de **15/28 aprilie 1912** la 3 oare p. m. în localul școlii gr.-ort. rom. din loc.

1. Prețul de exclamare 18.769 cor. 59 fil.
2. Licitanții au se depună înainte de începerea licitațiunii un vadiu de 5% din prețul de exclamare în bani gata sau hârtie de valoare acceptabile.
3. Planul, preliminarul precum și condițiunile pentru licitațiunea minuendă se pot vedea la oficiul parohial din loc.
4. Pentru participarea la licitațiune sau pentru vederea celor de sub punct 3 licitanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

5. Comuna bisericească își rezervă dreptul a da în întreprindere lucrările de edificare a bisericii, acelu reflectant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunii.

Moroda 28 martie (10 aprilie) 1912.

Dimitrie Nica,
preș. com. par.

Zaharie Moga,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia*, protopresbiter.

—□—

1—3

Concurs.

În conformitate cu concluzul Vener. Conzistor diecesan Nr. 332/912, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din **B.-Comloș (Nagykomlós)** (comitatul Torontál) devenită vacantă prin promovarea parohului local Mihai Păcățian la parohia protoprezbiterală — cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Sesiunea parohială cu grădinile aparținătoare.
2. Stolele și birul legal.
3. Eventualul ajutor de stat.
4. Alegându-l preot va avea să se îngrijească de locuință pentru sine; să supoarte toate dările publice după întreg venitul beneficiat; să catehizeze la toate școlile confesionale gr.-ort. din loc fără altă remunerațiune (atât la cursurile cotidiene, cât și la cele de repetiție).

5. Alegându-l preot, când va substitui pe protoprezbiterul în funcțiunile din parohie, va beneficia jumătate ($\frac{1}{2}$) din stolele obveninde.

6. Parohia fiind de clasa primă, dela reflectanți să recere ecalificațiunea de cl. I-a, conform concluzului 84 al sinodului eparhial din 1910.

7. Reflectanții vor avea a se prezenta în sfânta biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie.

Recursele adresate comitetului parohial și adjustate conform prescrierilor §-lui 13 din Statutul-Organic și Regulamentul în vigoare, — sunt a se înainta Prea Onorabilului Oficiu protoprezbiteral gr.-ort. român în B.-Comloș (Nagykomlós, comitatul Torontál).

B.-Comloș, din ședința comitetului parohial, ținută la 20 ian. (2 febr).

Ioan Ristea,
preș. com. par.

Iulian Popescu,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihai Păcățian,* protopop.

—□—

1—3

Ad. Nr. 176/912.

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională gr.-or. rom. din Roșia (Borosroša) (protopopiatul Butești) se deschide concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar în bani din cassa culturală 362 cor. 2. Întregirea dela stat 400 cor. care e deja în curs. 3. 6 Hl. grâu 78 cor. 4. 6 Hl. cucuruz 60 cor. 5. Venit cantoral computat în 4 cor. 6. Pentru învățător 16 m. lemne 96 cor. iar pentru sala de învățământ, 8 m. lemne. 7. Pentru conferință 12 cor. 8. Pentru scripturică 6 cor. 9. Cvinvenalele prescrise de lege se vor cere dela stat, după serviciu de 5 ani în comuna aceasta. Locuință, 2 chilii, grajd, și grădină.

Alesul va avea să provadă cantoralul în și afară de biserică și să împlinească funcțiile ce vor obveni în parohie, va avea să instrueze elevii în cântările bisericesti, să țină cu ei răspunsurile liturgice, să conducă școala de repetiție.

Petițiile concursuale să se adreseze comitetului parohial din Borosroša pe calea oficiului protoprezbiteral din Kőrösbökény, reflectanții sunt poștiți a se prezenta în vre-o duminică sau într-o sârbătoare în s. biserică din Roșia, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Borosroša (Roșia) din ședința comitetului ținută în 24 februarie (7 martie) 1912.

George Bodea,
preș. com. par.

George Barna,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea,* adm. ppres. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II Șuștiu-Briheni, în urma ordinului Vener. Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 739/81 B. 1909 se publică concurs cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Din Briheni câte 2 cor. dela fiecare familie; 2. Din Șuștiu câte 23 litri bucate mixte dela fiecare număr de casă; 3. Stolele uzuale și 4. Întregirea dela stat după ervalificațiunea alegândului.

Intrucât înaltul guvern ar decretă Șuștiu și Briheni de două parohii independente, alegându-l paroh va opta numai pentru una din aceste parohii.

Alegându-l paroh va avea a catehiza la școala din Briheni fără altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poștiți a-și înainta rugățile instruate conform regulamentelor în vigoare până cu 10 zile înainte de alegere subsemnatului protoprezbiter în Vașcău; iar în vre-o du-

minecă ori sârbătoare se vor prezenta la sf. biserică din Șuștiu și Briheni, cu observarea §. 20 din Regulamentul pentru a-și arăta desteritatea în oratorie, tipic și cântări.]

Vașcău la 29 martie v. 1912.

Adrian P. Deseanu protoprezbiter.

—□—

1—3

Pe baza decizului Venerabilului Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 262/29 Bis. 1912 pentru îndeplinirea parohiei vacante Ciuntăhaz cu filiile P. Ho-dișel și Stoinesti de clasa III se publică concurs din oficiu, cu termen de alegere la 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Casă parohială cu grădină; 2. pământ arător și fânaț de 14 jug. 266 org. 3. competență de pășunat: 7 jug. 800 org. 4. birul câte jumătate măsură cucuruz dela 170 Nre de căși din tustrele comunele. 5. câte o zi de lucru dela fiecare casă, a 80 fil. 6. stolele îndatinate și 7. Întregirea dotațiunii dela stat.

Reflectanții cu observarea strictă a §. 33 din regul. pentru parohii, au a se prezenta la sf. biserică din Ciuntăhaz pentru a-și dovedi desteritatea în cele rituale și pentru a predică, având recursele lor a le înainta la subscrișul în Feketegyörös.

F. Girișiu la 14/27 martie 1912.

Petru Serbu protopresbiter.

—□—

3—3 gr.

Prin rezoluțiunea Ven. Consistor dtó 16/29 febr. 1912 Nr. 802/1912 decretându-se sistemizarea capelăniei temporale pe lângă ambii preoți din St. Mihaiul-român (Bégaszentmihály, pprezbiteratul Timișorii) prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea acestui post, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Capelanul ales va beneficia câte una a treia parte din toate venitele parohiale dela ambii preoți; tot așa și câte una a treia parte din birul legal. Pământul ce-l va beneficia capelanul câte una a treia parte este designat prin declarațiunea ambilor preoți; din 10/23 martie 1912 aflătoare la acest oficiu sub Nrul 265/1912. Alesul capelan va deveni paroh la aceea parohie, carea mai decurând va ajunge vacantă.

La concurs vor fi admiși numai reflectanții cu ervalificațiunea regulamentară pentru parohii de clasa primă. Recursele sunt a se trimite la P. On. Oficiu pprezbiteral în Timișoara (Temesvár-Gyárváros). Recurenții vor avea să se prezinte cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Alesul are se supoarte sarcinile publice după beneficiul său și să provadă fără alta remunerație catihizația la școalele conf. locale.

Comitetul parohial.

Cu consenzul ppresb: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

3—3

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine
legat à cor. 14.